



# UNIVERSITAT DE BARCELONA

## Territori i economia als monestirs del comtat d'Urgell (800-1100)

Climent Miró i Tuset

**ADVERTIMENT.** La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX ([www.tdx.cat](http://www.tdx.cat)) i a través del Dipòsit Digital de la UB ([diposit.ub.edu](http://diposit.ub.edu)) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

**ADVERTENCIA.** La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR ([www.tdx.cat](http://www.tdx.cat)) y a través del Repositorio Digital de la UB ([diposit.ub.edu](http://diposit.ub.edu)) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

**WARNING.** On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX ([www.tdx.cat](http://www.tdx.cat)) service and by the UB Digital Repository ([diposit.ub.edu](http://diposit.ub.edu)) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

---

ANNEX 3.

FITXES DE VISITA DE CAMP  
I RECULL FOTOGRÀFIC

---

Les **fitxes de visita de camp** s'han dissenyat amb una base de dades File Maker.  
En total s'han documentat un total de 16 visites de camp que es completen  
amb un **recull fotogràfic** de 65 imatges.



## FITXES DE LES VISITES DE CAMP

Cada fitxa contempla uns camps relatius a la situació, identificació, descripció i interpretació del jaciment, edifici o paratge visitat. També conté un camp on surten indicades les fotografies que es poden consultar en el recull.

Número de fitxa	Lloc
1	Sant Esteve d'Umfred
2	Sant Cristòfol de Salinoves
3	Sant Eufèmia
4	Lo Cementiri (Faques)
5	Coll d'Eres (Eneres)
6	Cal Monistrol
7	Sant Vicenç dels Torrents
8	Castell de Meià
9	Cortal de Castilló
10	Sant Andreu de Trespunts
11	Casa de Codinet
12	Devesa Gran de Turbiàs
13	Sant Pere de l'Obac
14	El Convent
15	Sant Magí
16	Castell d'Elins



## Fitxa de visita número 1

**Lloc** Sant Esteve d'Umfred

**Data**

**Partida** Sant Esteve

05/05/2019

**Municipi** Alp

**Coordenada X** 411362

**Coordenada Y** 4690115

**Definició** Estructura

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Mur	Opus spicatum	Damunt de sòl natural

### Descripció

Mur de filades de pedra irregular (opus poligonal), possiblement llicorella, amb filades d'opus spicatum. 1 m de longitud aproximadament. Emplaçat a la vessant de la muntanya, uns metres per damunt i al N de la carretera d'Alp a la Molina i sota d'una línia elèctrica, concretament entre la via del tren i la carretera. Una pedra llosenca de grans dimensions (1X2 m aprox.) fa de coberta.

### Interpretació

Estructura de l'antiga cel·la de Sant Esteve d'Umfred que depenia de Sant Sadurní de Tavèrnoles. A la baixa edat mitjana estava documentat com a un mas. La pedra llosenca que fa de coberta del parament visible habilita l'indret com a refugi de pastors.

**Documents** (Baraut 1994-1995, doc. 4), Invarque Sant Esteve d'Umfred.

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Subiranas 2005), (Mercadal 2017: 66-67), (Ventosa, Delcor 1995: 76-77), invarque Sant Esteve d'Umfred

**Fotografies** 1, 2,3

### Observacions

--

## Fitxa de visita número 2

**Lloc** Sant Cristòfol de la Donzell

**Data**

**Partida** Sant Cristòfol

07/07/2019

**Municipi** Baronia de Rialb

**Coordenada X** 346789

**Coordenada Y** 4655922

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Trull -Sitja	Cavitat superficial de 2 m de diàmetre	Excavat a Codina.
Església	Església romànica	Damunt sòl natural

### Descripció

- Edifici que es correspon amb l'antiga església Sant Cristòfol de Salinoves.
- La sitja o trull semblaria plena de sediment i té un diàmetre de 2 metres.
- La planta de l'església està orientada W-E. No ha conservat la capçalera. L'arc triomfal, que donaria lloc a l'absis, està tapat per un mur. La porta adovellada d'entrada al temple és d'època moderna.
- El tall de la pedra es correspondria amb un opus quadratum molt similar a la de Santa Cecília d'Elins i Santa Llúcia de Salinoves.

### Interpretació

Es tracta de l'antiga església i possible monestir. La sitja està excavada en una codinera. Podria correspondre's a una sitja descrita a l'acta de consagració d'aquesta església amb la denominació de "orri".

La façana principal de l'església, els peus de la planta i els edificis que envolten el temple (antigues cases de pagès i instal·lacions agropecuàries) semblen formar una plaça.

**Documents** (Marquès 2002-2005, docs. 4, 8 i 50).

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Riu 1964), (Bach, Adell, Cases 1994), (Bach 2005), Invarquit Sant Jaume de Sant Cristòfol.

**Fotografies** 4,5

### Observacions

La presència de vegetació dificulta la medició de la sitja (346760-4655889). La presència d'heura podria malmetre els paraments de l'església, que no ha conservat l'absis.

### Fitxa de visita número 3

**Lloc** Santa Eufèmia  
**Partida** Sant Oisme  
**Municipi** Fontllonga - Camarasa

**Data**  
09/10/2021

**Coordenada X** 321471 **Coordenada Y** 4651897

**Definició** Estructura

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Estructura poligonal	Opus spicatum-opus poligonal	Terra natural i roca

#### Descripció

- Estructura poligonal (antic edifici), del qual se'n conserven parcialment 3 parts o seccions. La del costat nord conserva un opus spicatum.
- La secció nord del polígon té una longitud d'uns 8 m. en el seu tram exterior i de 6,3 m en l'interior. La secció est conserva una longitud d' 1.95 m en el tram exterior i d' 1.15 m en l'interior. La secció sud conserva una longitud de 3.5 m. en el tram exterior i de 2.70 m en l'interior. El gruix del mur és d'uns 0.8 m. El tram més alt té una altura d'uns 2.8 m.

#### Interpretació

S'identifica amb l'església i possible monestir de Santa Eufèmia.

**Documents** (Roig 1668: 89), (BNC, Santa Maria de Meià, 9102).

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Gavín Pallars Jussà: 97), (Benet 1994).

**Fotografies** 6, 7, 8

#### Observacions

--



## Fitxa de visita número 4

**Lloc** Lo Cementiri

**Data**

**Partida** Faques

07/07/2019

**Municipi** Basella

**Coordenada X** 359961

**Coordenada Y** 4650590

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Tomba 1	filada de pedra SE-NE	Damunt sòl natural
Tomba 2	filada de pedra SE-NE	Damunt sòl natural
Codinera	Pedres	aturonat

### Descripció

L'aflorament aturonat de la codinera sembla descalçat per donar-li una forma de turó. Les pedres de la codinera segueixen el seu perímetre (1 a 1.5 m cada pedra de la codinera).

Al S de l'aturonament es veuen dues filades de pedra rectangular que es correspondrien a dues tombes.

### Interpretació

Punt de control sobre la vall del Segre i necròpolis.

Des d'aquest indret es veu el castell d'Aguilar, Sant Climenç, el Berguedà, Aubenç, Coma de Meià, Guardiola de Segre, Comiols, Montmagastre. L'església més propera és Sant Mer. Proper a Cabaliolet i als paraments de la casa de Faques.

### Documents

**Bibliog. i Gen. i Cultura** invarque Tombes de Can Faques

**Fotografies** 9, 10

### Observacions

Proper al lloc hi trobem, a part de Sant Mer, el Casó de Sant Mer, Cavallol, Cavallolet, Comes de la Vila

## Fitxa de visita número 5

**Lloc** Coll d'Eres

**Data**

**Partida** Monestir

12/11/2018

**Municipi** Montferrer i Castellbò

**Coordenada X** 360993

**Coordenada Y** 4689963

**Definició** Estructura

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Paraments	opus poligonal	Damunt sòl natural
Mur perimetral	pedra irregular	Lligat al ribàs

### Descripció

Conjunt de paraments de pedra tallada de forma irregular (opus poligonal) d'una alçada d'1 m a 1,5 m sense lligament aparent. Profusió de cantonades. Existència d'un mur perimetral de pedres irregulars a l'E del jaciment, damunt de la vertical del riu de Pallerols. El jaciment té una amplada de 18 metres i una llargada de 36 m aprox.

### Interpretació

Es podrien relacionar amb l'existència d'un nucli de població documentada.

**Documents** (Marquès, 2002-2005, docs. 5 i 50).

**Bibliog. i Gen. Cultura** Invarque Poble vell de Cassovall

**Fotografies** 11, 12

### Observacions

Es tractaria de Pujol i també d'Envives-Eniues-Eneres, documentat a l'acta de consagració de S Cecília d'Elins

## Fitxa de visita número 6

**Lloc** Monistrol

**Data**

**Partida** Monistrol

07/07/2020

**Municipi** Oliola

**Coordenada X** 352651

**Coordenada Y** 4644019

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Cal Monistrol	Edifici època moderna	sòl natural
Sant Silvestre	Església Romànica (sXII?)	sòl natural
Sant Miquel	Església	sòl natural

### Descripció

Indret que el topònim indicaria l'existència d'un monistrol. La casa (Cal Monistrol) se situa en un promontori de l'altiplà de Serradalt en l'extrem d'una llenca de serrat. L'església de Sant Silvestre es troba en una situació més baixa al mig d'una plana, en direcció sud a uns 250 m. A uns 500 m al nord-est de la casa es troba també en una posició més elevada l'església de Sant Miquel (655 m).

### Interpretació

El topònim podria indicar l'existència d'un petit monestir. L'advocació de Sant Silvestre és antiga. Cal tenir en compte la proximitat de Sant Miquel en aquest indret. Hauria de dependre de Santa Maria de Gualter o de Santa Maria de Solsona.

### Documents

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Adell, Ramos 1994: 380-381). Invarque Església de Sant Silvestre de Serralta.

**Fotografies** 13, 14, 15

### Observacions

Prop de la casa hi trobem també una codinera.  
Semblaria que Sant Silvestre centralitzés l'indret.  
Caldría disposar de permís de la propietat per conèixer millor el paratge en una propera visita.

## Fitxa de visita número 7

**Lloc** Sant Vicenç dels Torrents

**Data**

**Partida** Les Iglésies, Camp del Veïnat

26/09/2020

**Municipi** Montferrer i Castellbò

**Coordenada X** 364359

**Coordenada Y** 4694467

**Definició** Estructura

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Església	Carreus irregulars	Terra natural
Casa o cortal	Carreus irregulars	Terra natural
Torre	Carreus irregulars	Roca

### Descripció

Situat en un replà del vessant S de la muntanya del Cogulló, entre Castellbò, Sendes i el Mas d'en Pere. Podem dividir els paraments en tres grups:

- 1- Les restes de l'església, amb la porxada, el campanar d'espadaña i l'absis direcció E. El mur interior nord sembla tenir un opus spicatum.
- 2- Un cortal o habitatge (mas).
- 3- La base d'una torre situada a l'extrem S, damunt de la confluència dels rius de Solanell i de Sendes.

### Interpretació

Molt possiblement es correspongui a l'església de Sant Vicenç dels Torrents que havia estat monestir. Més endavant va ser també un mas. L'església era la seu de la parròquia homònima. L'existència de la porxada podria indicar que tenia aquesta funció, atès que era el lloc de reunió dels parroquians, on els feligresos i el rector dirimien els seus drets a través de la sacristia.

**Documents** (Baraut 1994-1995: doc. 9)

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Cases 1992f), (Miró 2019), Invarque Capella de Sant Pere de Castellbò.

**Fotografies** 16, 17, 18, 19, 20, 21

### Observacions

--

## Fitxa de visita número 8

**Lloc** Castell de Meià  
**Partida** Puig de Meià  
**Municipi** Vilanova de Meià

**Data**  
20/07/2019

**Coordenada X** 336079 **Coordenada Y** 4651975

**Definició** Edifici

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Torre	Torre circular seccionada al sud	Damunt de roca natural
Entrada recinte - estructura	Situat a l'est del recinte damunt de	Damunt de roca natural
Cisterna	Sud de la torre	Escavat a la roca natural

### Descripció

- Torre circular d'opus poligonal o opus quadratum amb un fossat que presenta una modificació a la secció sud amb pedres de diferent grandària (tall del carreu més petit). Es veu un enderrocament al costat S.
- A l'E una cota inferior uns paraments de carreus d'opus quadratum amb una entrada a la secció N que conté una arc de mig punt. El tall del carreu és més petit que el de la torre i possiblement de la mida de la secció S de la mateixa. Es diu que és l'entrada de l'antic castell.
- Cisterna al sud de la la torre d'1 m X 1 m aprox.

### Interpretació

La torre podria ser de factura tardoromana o andalusina. Domina tota la Coma de Meià i controla l'entrada de la vall que condueix al Pas Nou i on hi deuriem haver altres camins. El parament del que diuen que és l'entrada del recinte es correspondria amb una construcció d'època feudal (s.XI?). Aquestes dues estructures conformen la part fortificada d'un castell-refugi que ocupava tot l'altiplà o cim del Puig de Meià, on hi hauria l'antiga població de Meià conjuntament amb l'església de Sant Bartomeu o de Santa Maria del Puig de Meià.

**Documents** Documents de Santa Maria de Meià.

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Bolòs Benet 1994),(Bernaus 2016), (Bernaus 2019), invarquit castell de Meià.

**Fotografies** 22, 23, 24, 25, 26, 27

### Observacions

Domina la Coma de Meià, on hi havia el monestir de Meià i el petit monistrol de  
En el terme hi trobem els indrets de Sant Ponç, Sant Miquel, Sant Jordi, Santa Maria de Meià (antic monestir), Sant Pere del Bac (antic monestir femení 335321-4649834)

## Fitxa de visita número 9

**Lloc** Cortal de Castelló  
**Partida** Castelló  
**Municipi** Montferrer-Castellbò

**Data**  
8/07/2020

**Coordenada X** 357852      **Coordenada Y** 4694500

**Definició** Altres

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Pleta	Mur de pedra seca de tall irregular	damunt sòl natural
Era	plataforma de pedra de tall irregular	damunt sòl natural - peu vessant
Cortal	pedra de tall irregular	damunt sòl natural - peu vessant
Cabana	Pedra irregular tallada	damunt sòl natural - peu vessant

### Descripció

-Petit promontori situat a 1.640 m. d'altitud a la confluència de dos rierols (el barranc de l'avedosa i el barranc de Sant Miquel).  
-Per la part inferior, SW, hi trobem uns paraments que es corresponen al cortal de factura moderna, anomenat de Castelló, amb un mur de pleta, així com d'una cabana de factura contemporània que aprofitaria paraments i material del cortal per a la seva construcció.  
-Just al damunt del vessant del petit promontori ressalta un parament de pedra amb un mur que semblaria un lloc de refugi.  
-La pedra natural del turó podria fer pensar que ha estat tallada. S'hauria de determinar.  
-En un dels extrems de la pleta es troba un alforament superficial d'escòria de ferro.  
-Els talls verticals i horitzontals de la pedra de la plataforma que conforma la base de l'era (com una feixa o bancal) estaria formada fins a 3 filades (1.5 m aproximadament).  
-La cabana de factura contemporània aprofitaria paraments del cortal i està coberta per uralita. El parament de la cabana presenta dos seqüències.

### Interpretació

Es podria tractar de l'indret on se situava en època altmedieval el Castelló que dóna nom a la muntanya i a la contrada. Les seves característiques: un petit tossal rocós de poca alçada remetent a un model similar al de l'emplaçament del castell de Castellbò, però molt més petit. Centraria la muntanya, en controlaria el pas cap al Pallars i les pastures alpines. No es destaquen paraments que el puguin identificar com a l'esmentat castell. El veí tossal de Castelló a la documentació medieval s'anomena "Chozo".

**Documents** (Marquès 2002-2005, docs. 13, 25, 29 i 33).

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Miró 2012).

**Fotografies** 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37.

### Observacions

No es destaquen paraments identificatius del castell.

## Fitxa de visita número 10

**Lloc** Monestir de Sant Andreu de Trespunts

**Data**

**Partida** El Monestir

09/07/2019

**Municipi** Ribera d'Urgellet

**Coordenada X** 363554

**Coordenada Y** 4678315

**Definició** Edifici

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Cantонера	Filada vertical de carreus cantoners	Adossats a la façana de l'edifici S-
Nau/Celler	Semisoterrani - carreus rectangulars	Terra natural
Conilleres	Sala situada al sud del celler	Terra natural?
Tram mur	tancament d'una era?	Terra natural

### Descripció

Edifici d'època moderna i contemporània anomenat El Monestir. Conserva certs paraments que es podrien relacionar amb l'antic monestir de Sant Andreu de Trespunts o de Sant Iscle de Centelles.

1- Cantонера: 0.40 m X 0.20 m (tamany promig) Alçada de la secció: 6,00 metres.

2- Celler/nau: polígon de 9.50m (L) X 3.70m (ample) X 2.50 m (alt).

La bòveda és un arc rebaixat (pedra i formigó o ciment).

Al mur lateral hi ha un nivell que identifica dos paraments diferents.

L'accés és al costat S de la nau.

3- Conilleres: Filada de carreus que fan de paret mitgera amb la nau/celler.

Més amunt del nivell del sòl es veuen 2 carreus que destaquem per la seva mida (40cmX30cm).

4- Mur perimetral situat al S de l'edifici a uns 6 o 7 m. Es conserva un tram de 2.5 m i uns 2,00 m d'alt.

Segons l'informant quan van fer la gravera aquest mur tancava una era.

El contrafort N de l'edifici és dels anys 90 del segle XX.

### Interpretació

El celler conserva filades de pedres que semblarien estar relacionades amb l'edifici medieval (tall rectangular). Altres pedres/carreus del monestir deuen ser aprofitades en la construcció de l'actual edifici, com semblaria ser el cas de les cantoneres. Resalten dos carreus de mida considerable en la part inferior de darrere de les conilleres o taquilles (S del mur del celler o passadís de les conilleres).

**Documents** (Baraut 1984)

**Bibliog. i Gen.** (Baraut 1984), (Cases 1992b), (Ribera 2002).

**Cultura**

**Fotografies** 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44

### Observacions

Actualment són les dependències administratives i de personal de la pedrera.

- La font del Ruixol portava l'aigua per un rec fins al monestir. El rec fou afectat per la pedrera.

- el camí del monestir a l'antic pont de la Torre segueix l'itinerari més o menys per les torres d'alta tensió.

## Fitxa de visita número 11

**Lloc** Casa de Codinet

**Data**

**Partida** Codinet

06/10/2020

**Municipi** Ribera d'Urgellet

**Coordenada X** 365538

**Coordenada Y** 4683995

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Casa	Carreus irregulars	Terra natural
Tomba	restes òssies humanes	Talús al S

### Descripció

-Restes de l'antiga casa de Codinet, situada prop del riu homònim amb l'obra fet per carreus irregulars tallats en forma rectangular a les cantonades.  
-En un Talús situat al S-E dels paraments hi afloren restes òssies humanes que indiquen la possible existència d'una necròpolis.  
-En el mateix lloc, modificat en els darrers anys per l'acció d'una maquina excavadora que ha rebaixat el terreny per concidionar-lo com a femer d'una granja porcina propera, hi afloren unes filades de carreus rectangulars que podrien indicar també l'existència de tombes que parcialment han estat espoliades (probablement per l'excavadora).

### Interpretació

Caldria relacionar la presència de les restes òssies amb una possible necròpolis que tenia relació amb Sant Pere de Codinet, que se situava al peu del suau pendent en un indret indeterminat avui com a conseqüència de l'activitat extractiva d'àrids i del posterior ompliment i arranjamnt com a restauració. Caldria relacionar-ho amb l'antiga vila de Codinet.

**Documents** (Baraut 1982)

**Bibliog. i Gen. Cultura**

**Fotografies** 45, 46

### Observacions

--



## Fitxa de visita número 12

**Lloc** Turbiàs  
**Partida** Devesa Gran, devesa del Solà i devesa de la Costa  
**Municipi** Montferrer i Castellbò

**Data**  
26/09/2021

**Coordenada X** 362136      **Coordenada Y** 469745

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Murs	Mur pedra irregular horitzontal	Terra natural

### Descripció

Seccions de mur de pedra seca i pedra irregular no lligada d'uns 30 a 50 cm de gruix. En molts casos estan coronats o encapçalats per pedres planes sense lligar col·locades verticalment, en els quals el mur adopta una altura d'uns 70 cm. En altres casos només es conserva una filera de pedres

### Interpretació

Seccions de murs perimetrals en la vessant i la carena de la muntanya corresponents als límits de deveses o de camps de conreu. Es poden trobar e diferents sectors d'aquestes partides seguint un trajecte longitudinal

**Documents** (Baraut 1994-1995, doc. 12).

**Bibliog. i Gen. Cultura**

**Fotografies** 47, 48, 49, 50

### Observacions

Es tracta de murs de separació de pedra seca de deveses o de camps. Presenten diferents alçdes, atès l'enderroc de moltes seccions. Els mur 1 i 2 són els més ben conservats. A continuació mostrem ubicacions dels diferents murs en UTM.

## Fitxa de visita número 13

**Lloc** Sant Pere de l'Obac

**Data**

**Partida** Sant Pere

07/10/2021

**Municipi** Vilanova de Meià

**Coordenada X** 335934

**Coordenada Y** 4649192

**Definició** Estructura

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Estructura poligonal 1 (EP1)	Opus poligonal	Terra natural i roca
Estructura poligonal 2 (EP2)	Opus poligonal	Terra natural i roca

### Descripció

Es tracta de dos estructures rectangulars (EP1 i EP2) situades a diferent alçada en un ribàs al N i damunt d'un prat sobre el barranc de Sant Pere. Al S de les estructures es veu en sentit W-E un rec inutilitzat.

EP1: No hem trobat indicis del mur N per la vegetació i per l'aixecament del terreny a partir de la roca mare i un ribàs. Longitud: el mur E=6 m, el mur S=13,9 m i l'E1,5 m (aprox.). L'altura de la cantonada SE és de 3 m mentre que la de la cantonada SW és de 5,5 m. Interior ple d'enderroc i vegetació. Forats rectangulars o espitlleres al mur a uns 50 cm del terra. Carreus: entre 12X25 cm a 12X48cm. Cantoneres de carreus de més grandària. El gruix del mur és d'1 m aprox.

EP2: Mur E de poca alçada desdibuixat i cobert per la vegetació. Longitud: mur W=7 m, S i N =8,66 m aprox. Gruix del mur és d'1,40 m. Carreus: de 60 a 20 cm de longitud X 30 a 40 cm d'altura. El lligat és a base d'un morter força dur.

### Interpretació

Paraments identificats com l'antic monestir de Sant Pere del Bac. Semblaria que l'EP2 presenta una obra més acurada que l'EP1.

**Documents** (Roig 1668: 89)

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Vilarrúbias, Benet, 1994), Invarque Sant Pere del Bac.

**Fotografies** 51, 52, 53, 54, 55, 56

### Observacions

L'abundant vegetació impossibilita veure bona part dels paraments.

## Fitxa de visita número 14

**Lloc** El Convent

**Data**

**Partida** El Convent

22/12/2017

**Municipi** La Baronia de Rialb

**Coordenada X** 347570

**Coordenada Y** 4664516

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Paraments	opus poligonal	Damunt pedra i terra natural

### Descripció

Es tracta d'un paratge situat a uns 1.200 m d'altitud a la serra del Convent, en un contrafort de la serra de la Conca, que domina tota la vall del Rialb. Hi ha un seguit de paraments d'opus poligonal, aparentment sense cap mena de lligament, distribuïts per tota una superfície d'un replà de la vessant, sota del qual (al S) hi ha uns murs, en un esglaonament, que tenen les mateixes característiques.

### Interpretació

El seu nom ens indicaria que probablement hi havia una comunitat monàstica. No disposem de cap dada documental que ens indiqui de què es tractava.

### Documents

**Bibliog. i Gen.  
Cultura**

**Fotografies** 57, 58, 59

### Observacions

--

## Fitxa de visita número 15

**Lloc** Sant Magí

**Data**

**Partida** Sant Magí

03/10/2020

**Municipi** Montferrer i Castellbò

**Coordenada X** 357771

**Coordenada Y** 4691278

**Definició** Paratge

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Menhir	bloc de pedra	terra natural
Parament del poble	opus poligonal	terra natural

### Descripció

Es tracta d'un indret on hi trobem un monument megalític, els paraments d'un nucli de població anomenat Sant Magí i diferents estructures en punts de la serra homònima.

- Mides menhir: 140-150 cm X 20 cm. Presenta un petit forat a la part superior, on hi hauria hagut una creu.

- El parament es localitza uns metres al nord-oest del menhir. La mida aproximada de les peces de pedra és 30 cm X 15 cm. Els murs més alt poden medir més d'1 m.

### Interpretació

Sant Magí es tractaria d'un nucli de població que va restar deshabitat probablement com a conseqüència de la crisi del segle XIV. El menhir, que divideix els antics termes de Guils del de Pallerols del Cantó (muntanya de Castelló), apareix documentat el segle XI. Les estructures que trobem en diferents indrets de la serra podrien estar vinculats a establiments ramaders, tot i que no tenim prou indicis per afirmar-ho.

**Documents** (Baraut 1982c: 25), (Marquès 2002-2005, doc. 53).

**Bibliog. i Gen. Cultura** Invarque Despoblat de Sant Magí

**Fotografies** 60, 61

### Observacions

--

## Fitxa de visita número 16

**Lloc** Elins

**Data**

**Partida** Castellins

01/06/2022

**Municipi** Montferrer i Castellbò

**Coordenada X** 362106

**Coordenada Y** 4685634

**Definició** Edifici

Element estratigràfic	Identificador	Relació estratigràfica
Túmulo	Carreus amuntegats	Damunt del terra natural
Paraments poligonals	Opus poligonal	Damunt roca i terra natural

### Descripció

Situat al NW de la casa de Castellins, en un indret anomenat el Serrat de la Mata. A la carena rocosa que pel costat E té un precipici i per l'W és una vessant de terra i roca amb molta vegetació d'alzines. Hi ha diferents paraments d'opus poligonal que s'estenen des de la carena al vessant. Un, que sembla haver estat aprofitat com una cabana, podria ser la base d'una torre.

### Interpretació

Es tractaria de la part superior del nucli d'Elins, que podem identificar amb el castell i no en l'actual edifici de Castellins, que no presenta cap parament identificable.

**Documents** (Marquès 2002-2005, docs. 11, 27, 28, 30, 35 i 30).

**Bibliog. i Gen. Cultura** (Miró 2012).

**Fotografies** 62, 63, 64, 65

### Observacions

--

## RECALL FOTOGRAFIC





*Fotografia 1. Sant Esteve d'Umfred. Mur d'opus spicatum.*



*Fotografia 2. Sant Esteve d'Umfred. Coberta de pedra.*





*Fotografia 3. Sant Esteve d'Umfred. Vista del conjunt.*



*Fotografia 4. Sant Cristòfol de Salinoves. Sector W de l'església i porta d'accés.*



*Fotografia 5. Sant Cristòfol de Salinoves. Sitja.*



*Fotografia 6. Santa Eufèmia. Opus Spicatum.*



*Fotografia 7. Santa Eufèmia. Opus Spicatum.*



*Fotografia 8. Sant Eufèmia. Vista del conjunt.*



*Fotografia 9. Faques. Detall de la tomba 1.*



*Fotografia 10. Faques. Detall de la codinera.*



*Fotografia 11. Eneres. Part superior del jaciment (direcció N).*



*Fotografia 12. Eneres. Detall cantonada.*



*Fotografia 13. Monistrol. Conjunt edifici des del SW.*



*Fotografia 14. Monistrol. Codinera.*



*Fotografia 15. Monistrol. Església de Sant Silvestre.*



*Fotografia 16. Sant Vicenç dels Torrents. Porta de l'església des de l'interior (direcció S.).*



*Fotografia 17. Sant Vicenç dels Torrents. Sector absis.*



*Fotografia 18. Sant Vicenç dels Torrents. Paraments casa o cortal.*





*Fotografia 19. Sant Vicenç dels Torrents. Detall de la torre.*



*Fotografia 20. Sant Vicenç dels Torrents. Vista des del riu (S).*



*Fotografia 21. Sant Vicenç dels Torrents. Detall opus spicatum mur interior N de l'església.*



*Fotografia 22. Castell de Meià. Torre circular.*



*Fotografia 23. Castell de Meià. Detall de carreus de la torre.*



*Fotografia 24. Castell de Meià. Detall de l'enderroc de la torre.*



*Fotografia 25. Castell de Meià. Entrada al recinte d'època feudal.*



*Fotografia 26. Castell de Meià. Mur del recinte feudal.*



*Fotografia 27. Castell de Meià. Cisterna.*



*Fotografia 28. Cortal de Castelló. Vista del conjunt des del SE.*



*Fotografia 29. Cortal de Castelló. Detall del mur de tancament de la pleta.*



*Fotografia 30. Cortal de Castelló. Detall de l'enderroc del parament de l'era.*



*Fotografia 31. Cortal de Castelló. Detall del mur de l'era.*



*Fotografia 32. Cortal de Castelló. Cabana o barraca.*



*Fotografia 33. Cortal de Castelló. Detall del cortal i pilar, des de l'era.*



*Fotografia 34. Cortal de Castelló. Interior de la pleta.*





*Fotografia 35. Cortal de Castelló. Aterrassament al turó.*



*Fotografia 36. Cortal de Castelló. Refugi en una obertura de la roca.*



*Fotografia 37. Cortal de Castelló. Pleta.*



*Fotografia 38. Sant Andreu de Trespunts. Edifici des del S.*



*Fotografia 39. Sant Andreu de Trespunts. Interior del celler.*



*Fotografia 40. Sant Andreu de Trespont. Detall dels diferents paraments del celler.*



*Fotografia 41. Sant Andreu de Trespons. Obertura a l'interior del celler.*



*Fotografia 42. Sant Andreu de Trespons. Parament interior de l'edifici.*



*Fotografia 43. Sant Andreu de Trespunts. Mur N de l'edifici.*



*Fotografia 44. Sant Andreu de Trespunts. Detall de mur interior al sector de les conilleres.*



*Fotografia 45. Casa de Codinet. Paraments de l'edifici.  
En primer terme el petit talús excavat on hi ha les restes humanes.*



*Fotografia 46. Casa de Codinet. Tomba amb restes òssies humanes.*



*Fotografia 47. Devesa Gran. Detall mur perimetral.*



*Fotografia 48. Devesa Gran. Mur perimetral.*



*Fotografia 49. Devesa Gran. Mur perimetral.*



*Fotografia 50. Devesa Gran. Tram de mur perimetral.*





*Fotografia 51. Sant Pere de l'Obac EP1. Detall del mur sud.*



*Fotografia 52. Sant Pere de l'Obac. EP2, sector W.*



*Fotografia 53. Sant Pere de l'Obac. EP2 sector N.*



*Fotografia 54. Sant Pere de l'Obac. EP2. Interior polígon (detall obertura).*



*Fotografia 55. Sant Pere de l'Obac. EP1. Sector S.*



*Fotografia 56. Sant Pere de l'Obac. EP1. Sector S.*



*Fotografia 57. El Convent. Detall de paraments.*



*Fotografia 58. El Convent. Detall de paraments.*



*Fotografia 59. El Convent. Mur.*



*Fotografia 60. Sant Magí. Menhir.*



*Fotografia 61. Sant Magí. Parament del despoblat.*



*Fotografia 62. Castell d'Elins. Paraments de barraca/cabana i possible base d'una torre.*



*Fotografia 63. Castell d'Elins. Detall d'un parament.*



*Fotografia 64. Castell d'Elins. Detall d'un parament.*



*Fotografia 65. Castell d'Elins. Vista a l'est des del sector N (esperó rocós i precipici).*